

Nadiia Andrusenko
*Candidate of Economic Sciences, Docent,
Associate Professor at the Department of Commodity Science,
Expertise and Trade Entrepreneurship
Vinnytsia Institute of Trade and Economics of
State University of Trade and Economics*

Андрусенко Н.В.
*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри товарознавства, експертизи та торговельного підприємництва
Вінницького торговельно-економічного інституту
Державного торговельно-економічного університету*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-530-3-3>

DIGITALIZATION OF EDUCATION IN THE TRAINING OF SPECIALISTS IN ENTREPRENEURSHIP AND TRADE

ЦИФРОВІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ТОРГІВЛІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Сучасна економіка зазнає значного впливу цифровізації, яка трансформує традиційні бізнес-моделі й формує нові вимоги до професійних компетенцій. У сфері підприємництва та торгівлі все більшого значення набувають уміння працювати з цифровими платформами, аналізувати дані та керувати бізнес-процесами в онлайн-середовищі. Європейський досвід свідчить, що інтеграція цифрових технологій у навчальні програми сприяє підготовці конкурентоспроможних фахівців. Головна мета полягає у вивченні ролі цифровізації в освітній системі, аналізі практик європейських країн та визначенні перспектив їх адаптації в українському контексті.

У європейських університетах цифрові платформи відіграють ключову роль в організації навчального процесу. Вони активно використовуються для: проведення онлайн-лекцій і семінарів, тестувань і оцінювання знань студентів, надання доступу до освітніх матеріалів, створення інтерактивного середовища для навчання. Відіграють фундаментальну роль у процесі модернізації освітніх програм, спрямованих на підготовку висококваліфікованих фахівців у сфері підприємництва та торгівлі. У європейських країнах активно застосовуються різноманітні цифрові інструменти, зокрема системи управління навчанням, симулятори бізнес-процесів, аналітичні платформи та CRM-системи. Ці технології надають студентам можливість здобувати практичні навички в умовах, максимально наближених до реалій сучасного бізнес-середовища [1].

На противагу цьому ситуація в Україні характеризується лише початковим етапом впровадження таких технологій, що зумовлено низкою факторів [3]. Серед основних перешкод можна виділити обмежене фінансування, недостатню наявність технічних ресурсів і низький рівень цифрової компетентності викладацького складу. Наведена нижче табл. 1 містить структурований огляд ключових цифрових платформ, які використовуються для навчання у сферах підприємництва та торгівлі в європейських країнах, а також їх характеристик та стану інтеграції в освітню систему України.

**Порівняльний аналіз цифрових платформ
у підготовці фахівців із підприємництва та торгівлі:
європейський досвід і стан впровадження в Україні**

Платформа/ Інструмент	Особливості	Застосування в Європі	Стан впровадження в Україні
Moodle	<ul style="list-style-type: none"> - Гнучкість для створення курсів будь-якого типу. - Інтерактивність через відеоконференції, опитування. - Аналітика успішності студентів. 	Використовується в Нідерландах та Німеччині для лекцій, семінарів і тренінгів із цифрового маркетингу.	Використовується у великих університетах, однак функціонал обмежений адміністративними цілями.
Google Classroom	<ul style="list-style-type: none"> - Простота використання. - Інтеграція з іншими сервісами Google. - Хмарне середовище для співпраці студентів і викладачів. 	Використовується у Франції для роботи над груповими проектами, такими як розробка бізнес-планів.	Поширена у школах, однак рідко використовується для навчання у сфері підприємництва та торгівлі.
Blackboard	<ul style="list-style-type: none"> - Інтеграція з іншими інструментами (Zoom, Microsoft Teams). - Персоналізація навчальних матеріалів. - Підтримка мобільних пристроїв. 	Популярна у Великобританії для інтерактивного навчання управління продажами та клієнтськими відносинами.	Практично не використовується через високу вартість ліцензії.
SimVenture	<ul style="list-style-type: none"> - Симуляція бізнес-процесів. - Навчання управління фінансами, маркетингом, логістикою. - Практичний досвід у віртуальних середовищах. 	Застосовується у Великобританії для моделювання бізнес-сценаріїв і навчання стратегічного мислення.	Майже не використовується через фінансові обмеження університетів.
Tableau	<ul style="list-style-type: none"> - Візуалізація даних через графіки й дашборди. - Простота використання. - Інтеграція з іншими бізнес-інструментами (Excel, CRM). 	Використовується в університетах Німеччини та Італії для аналізу ринків і фінансової діяльності компаній.	Рідко застосовується у навчальних програмах через відсутність знань та фінансування.
CRM-системи (Salesforce, HubSpot)	<ul style="list-style-type: none"> - Автоматизація процесів продажу та маркетингу. - Навчання взаємодії з клієнтами. - Практичне моделювання клієнтських стратегій. 	Salesforce широко використовується у Франції для навчання електронній комерції та управлінню клієнтськими відносинами.	Локальні CRM використовуються лише для адміністративних завдань, а навчання CRM майже відсутнє.
Edmodo	<ul style="list-style-type: none"> - Фокус на співпрацю викладачів і студентів. - Інтеграція інструментів для тестування. - Проста організація домашніх завдань. 	Використовується у скандинавських країнах для дистанційного навчання студентів.	Використання обмежене школами, у ЗВО практично не впроваджується.
Big Data Analytics (Tableau, Power BI)	<ul style="list-style-type: none"> - Робота з великими обсягами даних. - Підтримка аналітичних досліджень ринку. - Платформи використовуються для бізнес-аналітики. 	Інтегровані у програми з аналізу ринку в університетах Німеччини, Франції та Великобританії.	В Україні вивчається лише у вузьких спеціальностях, не є частиною стандартних програм.

Як видно з таблиці, університети Європи значно випереджають українські заклади освіти у впровадженні цифрових платформ для підготовки фахівців із підприємництва та торгівлі. Такі інструменти, як Moodle, Google Classroom і Blackboard, активно використовуються для організації навчального процесу, забезпечуючи інтерактивність, зручний доступ до навчальних матеріалів і ефективну систему оцінювання.

У Європі особливий акцент робиться на використанні симуляторів бізнес-процесів на зразок SimVenture, які дозволяють студентам моделювати реальні бізнес-ситуації та набувати практичних управлінських навичок. Аналітичні платформи, такі як Tableau і Power BI, широко застосовуються для навчання роботи з великими даними, що є невіддільною складовою сучасного бізнесу [2].

Водночас в Україні ці інструменти лише починають з'являтися, переважно у провідних університетах. Використання платформ часто обмежується адміністративними завданнями або викладанням загальноосвітніх дисциплін.

Основними бар'єрами є недостатнє технічне оснащення, низький рівень цифрової компетентності викладачів і обмеженість фінансування для придбання ліцензованого програмного забезпечення.

Ця різниця підкреслює нагальну потребу активізувати процеси цифровізації в українських університетах шляхом залучення інвестицій, підвищення кваліфікації педагогів і адаптації європейського досвіду до місцевих умов.

Внаслідок впровадження запропонованих заходів підготовка фахівців у сфері підприємництва та торгівлі значно покращиться. Освітні програми стануть сучаснішими та більше орієнтованими на практичну підготовку, що забезпечить студентів знаннями й навичками, необхідними для роботи в умовах цифрової економіки. Студенти зможуть оволодіти практичними вміннями, працюючи з провідними цифровими платформами, такими як CRM-системи, аналітичні інструменти для обробки великих даних і симулятори бізнес-процесів. Це сприятиме глибшому розумінню реальних бізнес-процесів, що дозволить їм краще підготуватися до виконання професійних завдань. Завдяки цьому випускники українських закладів освіти стануть більш конкурентоспроможними на ринку праці як в Україні, так і за кордоном. Їхня здатність працювати з сучасними інструментами управління, аналізу та автоматизації бізнесу збільшить їхню привабливість для роботодавців. Окрім того, адаптація освітньої системи до викликів цифрової економіки надасть Україні можливість слідувати глобальним трендам розвитку освіти, сприяючи створенню інноваційного середовища, яке відповідатиме вимогам як національного, так і міжнародного ринків праці. Це також відкриє можливості для українських закладів освіти розвивати співпрацю з європейськими партнерами, інтегруючи провідні світові практики у національну систему підготовки фахівців.

Цифровізація є ключовим елементом сучасної освіти, особливо у підготовці спеціалістів у сфері підприємництва та торгівлі. Європейський досвід свідчить, що впровадження цифрових платформ, симуляторів і аналітичних інструментів суттєво підвищує ефективність навчального процесу. Реалізація таких технологій в Україні потребує інвестицій, професійного розвитку викладачів та оновлення навчальних програм. Успішна цифровізація освітнього середовища сприятиме створенню конкурентоспроможних фахівців і стимулюватиме розвиток української економіки.

Література:

1. European Commission. Digital Education Action Plan 2021–2027. URL: <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/action-plan>
2. Baig M., Shuib L., Yadegaridehkordi E. Big data in education: a state of the art, limitations, and future research directions. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*. 2020. № 17. P. 44. DOI: <https://doi.org/10.1186/s41239-020-00223-0>.
3. Lisetskyi K. Blended learning model in the system of higher education. *Advanced Education*. 2015. P. 32–35. DOI: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.51344>